

Hierbij een reactie op het advies van de Lezersraad ten aanzien van het concept Beleidskader Aangepast Lezen 2017-2020.

Gebruikersinbreng

Het advies van de Lezersraad wordt zeer op prijs gesteld. De KB is van mening dat het betrekken van de gebruikers bij de vormgeving van beleid en dienstverlening van groot belang is. Vandaar dat dit ook in het beleidskader wordt benadrukt. Tevens is begin dit jaar de Nota gebruikersinbreng Aangepast Lezen vastgesteld, waarin een overzicht wordt gegeven van alle bestaande vormen van gebruikersinbreng. Gedurende de komende periode zal extra aandacht zijn voor de implementatie hiervan.

Belang van de bibliotheekvoorziening voor iedereen met een leesbeperking

Het belang van deze specifieke bibliotheekvoorziening voor personen met een leesbeperking wordt onderkend. De vraag om dit te benadrukken is terecht. Aan de visie op Aangepast Lezen is daarom een zin met deze strekking toegevoegd. Deze luidt nu als volgt:

Aangepast Lezen streeft er naar dat mensen met een leesbeperking volwaardig kunnen participeren in maatschappelijk en cultureel opzicht¹. Hiertoe wordt de bibliotheekvoorziening voor mensen met een leesbeperking², waarin boeken, kranten en tijdschriften toegankelijk in een aangepaste leesvorm (audiolezen, braillelezen, letterlezen, combilezen) worden aangeboden, onderhouden en verbeterd in nauwe samenspraak met de klant. Daarnaast wordt binnen Aangepast Lezen samengewerkt met andere organisaties in en buiten het bibliotheekwezen om de participatie en zelfredzaamheid van mensen met een leesbeperking te vergroten. Aangepast Lezen vormt de centrale toegang en enige brede collectie van algemene werken voor mensen met een leesbeperking.”

Ook in de paragraaf over innovatie en stabiliteit is dit nogmaals benadrukt.

Gelijke behandeling en toegang tot werken niet opgenomen in de collectie

De toegang tot algemene en educatieve werken voor de mensen met een leesbeperking is door de overheid geregeld in de vorm van deze specifieke bibliotheekvoorziening en via de voorziening Studie & Vak die door Dedicon wordt verzorgd. Voor de bibliotheekcollectie die beschikbaar wordt gesteld geldt het collectiebeleid Aangepast Lezen (nieuwe versie is in voorbereiding). De selectiecriteria die hierin genoemd worden zijn de basis voor een gevarieerde collectie die aansluit bij de wensen van zoveel mogelijk gebruikers en is mede gebaseerd op het gebruik.

Los van deze brede collectie werken is er vraag naar titels die niet zijn opgenomen in de collectie en niet in toegankelijke vorm beschikbaar zijn op de commerciële markt. Eén van de uitgangspunten in het collectiebeleid is daarom dat de collectie ook in samenspraak met gebruikers wordt samengesteld. Dit gebeurt onder meer door het binnen bepaalde grenzen

¹ Hierbij wordt in aansluiting op de positionering van de KB gewerkt vanuit ‘de kracht van het geschreven woord’.

² Voor het beleidsterrein wordt bij OCW de noemer ‘Aangepast Lezen’ gehanteerd. De uitvoerende organisatie, Bibliotheekservice Passend Lezen, hanteert de naam ‘Passend Lezen’ voor de dienstverlening. Voorlopig is er door OCW en KB voor gekozen om vanwege de naamsbekendheid voor het beleidsterrein niet mee te gaan in deze naamsverandering.

honoreren van individuele aanvragen. Daarnaast worden momenteel pilots uitgevoerd om individuele vraagsturing optimaal in te zetten: Braille op verzoek en de pilot Studie en Vak (in voorbereiding).

Het beleidskader Aangepast Lezen gaat uit van het algemene principe van brede toegankelijkheid zoals benoemd in het VN-verdrag en zoals verwerkt in de Nederlandse wetgeving op gebied van gelijke behandeling. Het collectiebeleid Aangepast Lezen sluit hierbij aan en behandelt de specifieke uitwerking hiervan.

Aandacht voor behoud fysieke dienstverlening en producten

Terecht vraagt de Lezersraad aandacht voor (het behoud van) de fysieke dienstverlening en producten. De KB is het hiermee eens. Er is een opmerking hierover opgenomen als noot bij de maatschappelijke functie en het is duidelijker geformuleerd onder doelstelling 1. Daarnaast is in het Collectiebeleid Aangepast Lezen in de paragraaf waarin alle leesvormen beschreven worden uiteraard ook aandacht voor de fysieke leesvormen. Dit blijkt ook uit het collectiebeleid waarin verschillende leesvormen worden benoemd.

Dit laat onverlet dat de techniek voortschrijdt en digitalisering invloed zal hebben op de dienstverlening en producten. Bij innovatie zal altijd ruime aandacht zijn voor gebruikersvriendelijkheid van diensten en producten en zal goede voorlichting worden georganiseerd, zodat alle gebruikers worden 'meegenomen' in de veranderingen. Ook hier is gebruikersinbreng van groot belang.

Innovatie: tempo en prioriteiten

De Lezersraad wijst op het vele aantal projecten dat momenteel loopt en uit over de implementatie en afronding daarvan haar zorg. Tevens wijst zij hierbij op de vele storingen van de afgelopen periode in de dienstverlening. De KB deelt deze zorg en heeft mede daarom het belang van stabiliteit bij innovatie van de dienstverlening benadrukt. De komende periode zal extra aandacht hieraan worden gegeven. Momenteel wordt de ICT-infrastructuur in kaart gebracht zodat risico's bij nieuwe projecten beter kunnen worden ingeschat. In het beleidskader is binnen innovatie prioritering aangebracht. De nadruk binnen innovatie ligt in de komende periode op het aanbieden van bestanden die kunnen worden omgezet naar elke gewenste leesvorm, innovatie van braille voor de jeugd en volwassenen en het ontwikkelen van een brede toegang tot alle beschikbare (omgezette) werken.

7 april 2017

Heleen van Manen

Senior beleidsadviseur Aangepast Lezen

Koninklijke Bibliotheek